

Visitatie lidscholen Nederlandse Dalton Vereniging

V i s i t a t i e v e r s l a g

Zie handleiding visitatie lidscholen
(Gebaseerd op Toetsingskader Erkenning Daltoninstellingen)

Naam school	Daltonbasisschool 't Bastion	
Adres	Pater Jan de Vriesstraat 17	
Postcode en plaats	7126 BL	Bredevoort
E-mailadres school		
Directeur	Dhr. H. te Lindert	
Adjunct-directeur		
Daltoncoördinator		
Aantal groepen/ klassen (VO)	7 groepen	
Aantal leerlingen	189 leerlingen	
Populatie (PO)/ schoolsoort (VO)	Gemengd	
Aantal leraren	11 leraren	
In bezit van Daltoncertificaat	Ja	
Bezig met Daltoncursus	Nee	
Nevenvestigingen	Ja, groep 1/2 Het Kleuterbastion	
Stand van zaken inspectie	Basisarrangement	
Visitatieteam		
Voorzitter		
Lid 1.		
Lid 2.		
Lid 3.		
Lid 4.		
Lid 5.		
Datum visitatie	27-05-2015	
Soort visitatie	X	Licentieverlenging

Commissies visitatie PO en VO
Nederlandse Dalton Vereniging
Bezuidenhoutseweg 251-253
2594 AM Den Haag
Tel. 070 - 331 52 81
bestuursbureau@dalton.nl

0. Realisering aanbevelingen vorige visitatie

aanbeveling 1.

Daltonschool ben je de hele dag. Neem dus in de taak al het maakwerk op van vakken. Maak daarnaast een rooster voor de kinderen waarop de instructie en/of klassikale momenten genoemd worden.

evaluatie school

In het schooljaar 2010-2011 hebben we gekeken naar wensen binnen het team en mogelijkheden in de school met het oog op uitbreiding van het taakwerk en het aantal vakken op het taakblad. Hierbij streefden we naar een zo compleet mogelijk taakblad in groep 8; 'Dalton ben je de hele dag'.

In het schooljaar 2011-2012 hebben we hiermee geëxperimenteerd. Tijdens de Daltonvergadering van 6 juni 2011 hebben we besloten om vanaf groep 5 over te gaan op een ander taakblad. Namelijk een taakblad waar de taken, maar ook de instructie-momenten/het programma staat vermeld. Dit geeft duidelijkheid, overzicht en inzicht bij het plannen. Later is ook groep 4 overgegaan naar dit model en momenteel wordt dit taakblad vanaf halverwege groep 4 gehandhaafd. Een aandachtspunt in de onderbouw is het creëren van meer verwerking op het taakblad.

In het schooljaar 2012-2013 hebben we meer taakwerktijd weten te creëren door mee vakken op het taakblad te zetten. Hierin is een opbouw waar te nemen door de groepen heen.

Ons taakblad is een groeimodel geweest, voortdurend hebben we dit blad aangepast en bijgeschaafd bij de mogelijkheden van de methodes en ontwikkeling van dat moment.

Vanaf het schooljaar 2014-2015 hebben we de lay-out van het taakblad aangepast, om nog meer en doorgaande lijn te creëren en omdat we een taakblad als Wordbestand praktischer vonden.

bevindingen visitatieteam

Goed te lezen dat jullie de aanbevelingen in een tijdspad hebben uitgezet en ook daadwerkelijk hebben uitgevoerd.

aanbeveling 2.

Ontwerp een taakbord vanaf groep 1 waarop alle functies gevisualiseerd worden voor de hele week. Dat zijn aanduidingen voor leerlingen. Pictogrammen voor verplichte- en vrije taken. Eventueel klassendienst en maatjes.

evaluatie school

In het schooljaar 2010/2011 hebben we onze wensen opgeschreven en van daaruit zijn we ons gaan oriënteren. We zijn gaan kijken bij collega's en hebben bestaande taakborden van ander scholen bekeken. In het daarop volgende schooljaar hebben we met de verkregen informatie ons eigen taakbord laten maken.

Vanaf september 2013 wordt gewerkt met het vernieuwde taakbord. Kinderen kunnen hun "verplichte" taken plannen met een magneetknop in de kleur van de dag. Vervolgens kunnen ze met een zwarte knop aangeven of hun taak daadwerkelijk af is. Daarnaast kunnen ze andere taken kiezen. Het overzicht met de verplichte taken blijft zichtbaar totdat iedereen zijn of haar taak heeft gemaakt. Dit bord heeft de mogelijkheid om te plannen. Kinderen kunnen hun taken al voor de hele week plannen, wanneer kinderen dit willen wordt dit gestimuleerd.

In groep 3 starten de kinderen met het plannen op een takenbord en halverwege het schooljaar gaan zij werken met een taakblad. Groep 4 start met het taakblad van groep 3 en halverwege het schooljaar sluit dit weer aan bij het taakblad zoals in groep 5. Dit is een bewuste keuze om de doorgaande lijn te waarborgen.

bevindingen visitatieteam

We hebben het taakbord gezien met pictogrammen en magneten. De leerlingen kunnen taken vooruit plannen en registreren wanneer een taak gemaakt is.

aanbeveling 3.

Breid je DOP plannen uit met samenwerken in groep 3 t/m 8.

evaluatie school

In het schooljaar 2010-2011 zijn we gaan experimenteren m.b.v. over de verschillende samenwerkingsvormen in alle groepen. Deze kaarten zijn ontworpen door werkplek studenten.

In het schooljaar 2011-2012 hebben we de doorgaande lijn t.a.v. samenwerking in de groepen 1 t/m8 vastgelegd in een schema. Hierin is o.a. vastgelegd welke vormen in de groep worden aangeboden.

In 2013-2014 is afgesproken om 2x per week een samenwerkingsvorm te gebruiken. Hierbij is het belangrijk om dezelfde taal te spreken en de werkvorm expliciet te noemen.

bevindingen visitatieteam

Dit is nog in ontwikkeling. We hebben diverse samenwerkingsvormen gezien.

aanbeveling 4.

Zorg voor gedifferentieerd werk voor begaafde en minder begaafde kinderen in de taak.

evaluatie school

In het schooljaar 2012-2013 hebben we geëxperimenteerd met differentiatie op het taakblad.

In de bovenbouw is de differentiatie m.b.t. rekenen zichtbaar, daarnaast is aangegeven wanneer groepje extra instructie krijgt. Dit wordt zichtbaar gemaakt met afkortingen op het taakblad.

bevindingen visitatieteam

Er vindt vooral differentiatie plaats op rekengebied. Op andere gebieden is het nog in ontwikkeling.

aanbeveling 5.

Verwoord in de schoolgids de totale inhoud en werkwijze van Dalton.

evaluatie school

2009-2010: Folder en filmpje i.s.m. werkplekstudenten

2010-2011: Dalton informatiepagina op website en in schoolkalender

2011-2014: Daltoninformatie in nieuwe schoolgids.

Kijkmomenten voor ouders op bijv. landelijke daltondag

2013-2014: Dalton informatie in de bastionberichten.

Structureel inloop momenten voor ouders plannen

2014-2015: De website actueel maken (kernwaarden), nieuwe film met beelden van de dagelijkse onderwijs praktijk.

Uitwisseling met daltoncoördinatoren op regiobijeenkomsten en in intervisiegroepje

Ideeën opdoen op websites van andere Daltonscholen.

bevindingen visitatieteam

Wat een goede ontwikkeling! De documenten en website zien er uitstekend uit.

1. Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen

Indicatoren op leerlingniveau

1.1	De leerling neemt verantwoordelijkheid voor de verwerking van zijn taak.
1.2	De leerling legt waar nodig verantwoording af aan zijn leraren, zijn medeleerlingen en zijn ouders over de verwerking van zijn taak.
1.3	De leerling is actief betrokken bij zijn eigen (leer)werk.
1.4	De leerling draagt zorg voor zijn leeromgeving.

evaluatie school

De vrijheid en verantwoordelijkheid van de taken van de kinderen wordt voor een groot deel vorm gegeven door het taakblad in de groepen 3 t/m 8 en het plan- en kiesbord in de groepen 1 en 2.

Door de schooljaren heen krijgen de kinderen in toenemende mate keuzevrijheid bij het inplannen van taakwerk. Hierbij vraagt het kind, indien nodig, hulp aan een klasgenoot of leerkracht. Naast de planning van de taken hebben kinderen de keuze om bepaalde taken alleen of samen te doen, passend bij hun leerstijl en dus voorkeur van werken.

Indien het taakwerk niet af is, streven we er naar dat het kind zelf (in overleg met de leerkracht) een inhaalmoment plant.

Ook hebben de kinderen in toenemende mate de vrijheid en verantwoordelijkheid om hun gemaakte werk zelf na te kijken. D.m.v. reflectie op het gemaakte werk, n.a.v. fouten, kijken de kinderen eerst zelf hoe dit komt. Bij veel fouten nemen de kinderen (idealiter) zelf het initiatief om extra uitleg te vragen. Vanaf groep 4 hebben de kinderen de gelegenheid om hun werk in de 'extra uitleg' bak te leggen, waarmee de kinderen aangeven dat ze extra instructie willen over het gemaakte werk.

Ook de toetsen worden na afloop teruggegeven, samen besproken en verbeterd, zodat de kinderen inzicht hebben en weten waarom ze een bepaalde instructie krijgen.

Het taakblad wordt voor een vakantie of na een thema meegegeven naar huis, waardoor ouders inzicht hebben in het (taak)werk van hun kinderen.

Op verschillende manieren proberen we de kinderen te stimuleren actief betrokken te zijn bij hun leerwerk. In groep 4 heeft de leerkracht bij wijze van experiment een doelenblad voor rekenen ontwikkeld met behulp waarvan de kinderen vooraf zelf kunnen inschatten wat ze wel/ een beetje/ niet beheersen. De kinderen krijgen op deze manier overzicht wat ze moeten beheersen aan het eind van het blok en inzicht welke rekendoelen ze wel/niet beheersen. Hierdoor wordt er een betrokken en actievere houding gecreëerd bij de kinderen. Dit schooljaar wordt hiermee geëxperimenteerd in groep 4 en wellicht volgend schooljaar geïmplementeerd in de andere groepen. Samen met een aantal andere daltonscholen zijn we dit experiment gestart en zijn we doelenbladen voor groep 4 t/m 8 aan het ontwikkelen. Tijdens onze intervisiebijeenkomsten met andere scholen staan 'de periodedoelen voor rekenen' regelmatig op de agenda. We evalueren, delen onze ervaringen en schaven waar nodig bij.

Vanaf groep 7 krijgen de kinderen standaard meer huiswerk en extra huiswerk op eigen initiatief, bijvoorbeeld n.a.v. resultaten. D.m.v. huiswerk worden ook ouders betrokken bij de ontwikkeling van hun kind.

Het summum van vrijheid en verantwoordelijkheid zien we naar ons idee terug in keuzewerk, waarbij de leerlingen zowel het onderwerp als de vorm van verwerking mogen kiezen.

Daarbij wordt ook zichtbaar dat de kinderen zeer gemotiveerd zijn om hun keuzetaak goed uit te voeren. De kinderen hebben de vrijheid om te kiezen wat ze willen leren en de vrijheid en verantwoordelijkheid hoe ze dit leerdoel willen behalen. Keuzewerk is iets waar we schoolbreed veel over praten.

Onze parapluregels bieden een mooi kader hoe met elkaar en de omgeving om te gaan, zowel in als buiten de klas. Binnen deze kaders hebben de kinderen bepaalde vrijheden, maar ook verantwoordelijkheden naar zichzelf, elkaar en de omgeving. Aansluitend hierop werken we met de sociaal-emotionele methode Leefstijl die de kinderen handvatten biedt om deze vrijheid en verantwoordelijkheid te leren vormgeven.

Binnen de groep gebruiken we ook Taakspel om kinderen op een positieve manier bewust te leren zijn van hun werkhouding en de invloed op anderen.

In het verlengde hiervan werken we vanaf groep 6 met bemiddelaars. Deze groepen hebben elk 2 bemiddelaars. De bemiddelaars zijn altijd kinderen die allereerst zelf hebben aangegeven belangstelling te hebben voor deze rol. Vervolgens wordt d.m.v. stemming een tweetal gekozen door de groep. Op deze manier spreken de kinderen ook hun vertrouwen uit aan de gekozen bemiddelaars. Deze kinderen uit de eigen groep zijn een eerste aanspreekpunt bij 'problemen', kleine ruzies en voorvallen, bijvoorbeeld op het plein. De stappenplannen worden ingevuld door de bemiddelaars samen met de desbetreffende kinderen en in de klas bewaard.

bevindingen visitatieteam

Willen jullie verder in de ontwikkeling van vrijheid en verantwoordelijkheid? Zo ja, biedt dan meer vrijheid zodat leerlingen echt keuzes kunnen maken. Bijvoorbeeld in het meedoen met instructie. Dit gebeurt nu nog incidenteel.

We zijn het eens met de opmerking dat de "keuzetaak" zoals jullie die inhoud geven het summum van vrijheid en verantwoordelijkheid is.

Indicatoren op leraarniveau

1.5	De leraar kan loslaten en schenkt vertrouwen aan zijn leerlingen. Hij biedt hiervoor een kader waarbinnen de leerlingen hun eigen leerproces kunnen vormgeven.
1.6	De leraar houdt rekening met verschillen en creëert maatwerk dat zichtbaar is in de taakhoud.
1.7	De leraar begeleidt zijn leerlingen en geeft waar nodig sturing, op zo'n manier dat de leerlingen zich vaardigheden eigen kunnen maken om de leerdoelen te behalen en de taak te kunnen volbrengen.

evaluatie school

De mate waarin een leerkracht kan en durft 'los te laten' is verschillend per persoon, maar het is steeds meer een onderwerp van gesprek binnen het team en een manier van kijken en werken.

In zijn algemeenheid blijken de mogelijkheden van jaar tot jaar verschillend te zijn, waardoor ontwikkelingen op dit gebied nooit 'af' zijn. Ook kindfactoren spelen een rol. Kinderen die begeleiding nodig blijven hebben, worden extra aan de hand genomen.

Het taakblad, de afspraken en groepsplannen bieden het kader hiervoor.

Het streven is om op onze school het taakblad/de taken zo gedifferentieerd mogelijk te maken om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de ontwikkeling van elk kind. Differentiatie in niveaus gebeurt bij rekenen en staat op het taakblad. De relatief nieuwe rekenmethode (WIG) is hier erg geschikt voor.

Bij taal, spelling en de zaakvakken differentiëren we ook, maar dit is niet altijd standaard zichtbaar op het taakblad.
De aandachtsgroepjes voor spelling, rekenen en lezen zijn zichtbaar op het taakblad. Deze worden aangegeven als SG, RG en LG.

bevindingen visitatieteam

Het gaat om het loslaten en vertrouwen hebben in de leerlingen. Helen Parkhurst zei het al meer dan 100 jaar geleden:
“ De leerkracht vindt het heerlijk om voor te gaan en leiding te geven en.....beseft niet dat hij toeschouwer moet zijn.”

Indicatoren op schoolniveau

1.8	Op de school heerst een cultuur van vertrouwen.
1.9	Leraren en overige medewerkers kunnen omgaan met verantwoordelijkheid en het aangeven van grenzen.
1.10	Leraren en overige medewerkers komen de afspraken na.
1.11	De brede algemene vorming van leerlingen is richtinggevend.
1.12	Het onderwijs wordt gegeven in een lerende organisatie waar leerlingen en leerkrachten zich kunnen ontwikkelen naar hun mogelijkheden.

evaluatie school

We zijn door de jaren heen een plezierig en zeer betrokken team. Iedereen heeft hart voor de school en de kinderen en accepteert elkaar zoals men is. Ook ouders, stagiaires en invallers ervaren en benoemen dit regelmatig.

Dit vertaalt zich o.a. naar een goede onderlinge samenwerking en overlegmomenten, zoals ook de 'DOP-groepjes' ter voorbereiding van deze visitatie, het experimenteren met Lesson Studies/ samen lessen voorbereiden en bij elkaar in de groepen kijken.

Het streven is echt om de mensen in hun kracht te zetten en (mede-) verantwoordelijkheid te geven. Zo hebben we een aantal coördinatoren voor verschillende vakken/ gebieden (lezen en hoogbegaafdheid).

Verder krijgen en voelen we de ruimte om ons te ontwikkelen naar onze mogelijkheden. Dit is o.a. een terugkerend punt tijdens het POPgesprek met de directeur. Persoonlijke leerdoelen en ontwikkelpunten worden hier besproken en waar mogelijk omgezet in een actiepunten.

Wanneer er momenten zijn waarbij een collega het even lastig vindt of als teveel ervaart, voelen we ons allemaal verantwoordelijk. We zien dat het aangeven van grenzen dan niet altijd makkelijk is, maar we proberen elkaar te ondersteunen en nemen tijdelijk de taken over. Het is heel fijn om te ervaren dat deze ruimte er is binnen ons team.

Zoals eerder aangestipt, streven we er al steeds meer naar om de vrijheid te nemen om methodes los te laten en zelf verantwoordelijk te (durven) zijn voor het aanbod op basis van leerlijnen en observaties. Bij de groepen 1 en 2 is dat van oudsher al veel meer de manier van onderwijs. Dalton geeft ons handvatten om van hieruit een doorgaande lijn te creëren in de andere groepen.

Naar aanleiding van de behoeften van de groep kijken we ook of er op het lesrooster bijvoorbeeld mogelijkheden zijn om wat minder tijd aan een vak te besteden waar de groep sterk in is en meer tijd voor een bepaald vak waar het juist nodig is.

bevindingen visitatieteam

Jullie zijn ambitieus en weten waar jullie naar toe willen.

2. Zelfstandigheid

Indicatoren op leerlingniveau

2.1	De leerling neemt zelf initiatieven om zijn leerdoelen te bereiken.
2.2	De leerling vraagt hulp van anderen en helpt anderen als zij hem/ haar om hulp vragen.
2.3	De leerling bepaalt mede hoe (werkvorm, tempo, plaats, tijd) hij/zij werkt aan de gestelde doelen.
2.4	De leerling kan omgaan met uitgestelde aandacht.
2.5	De leerling krijgt de gelegenheid het gemaakte werk zelfstandig na te kijken.

evaluatie school

Op 't Bastion wordt gestimuleerd dat kinderen zelfstandig initiatieven nemen en dit krijgt op verschillende manieren vorm. Het komt o.a. tot uiting in het keuzewerk. De kinderen geven met keuzewerk aan wat ze willen leren, hoe ze het willen aanpakken en wat het product gaat worden. Vervolgens gaan ze hier zelfstandig mee aan de slag. Na een aantal weken krijgen de kinderen de gelegenheid om hun keuzewerk te presenteren. In de bovenbouw is dit al erg concreet, kinderen kunnen met behulp van een stappenplan aan het werk. Richting de onderbouw is het nog in ontwikkeling en schoolbreed is keuzewerk iets waarover we veel in gesprek zijn.

Op 't Bastion is het taakbord en het taakblad een hulpmiddel om de kinderen te helpen bij het zelfstandig werken (tempo, plaats, tijd). De kinderen kiezen op welk moment van de dag/week ze hun werk gaan maken. Door deze zelfstandige keuze is de ervaring dat kinderen meer gemotiveerd en bewust aan hun taak werken.

Ook buiten het lokaal kan en mag er gewerkt worden. In de hal en de daar aangrenzende ruimte / gang zijn mogelijkheden om zelfstandig en samen te werken.

In alle groepen wordt gewerkt met uitgestelde aandacht. Tijdens deze lesfase is de leerkracht niet meteen beschikbaar voor vragen en problemen van kinderen. Op deze manier leren de kinderen zelfstandig oplossingen te zoeken en maken ze gebruik van elkaars kennis en oplossingsmethoden. De leerkracht gaat zo nog effectiever om met de onderwijstijd en creëert tijd en ruimte om kinderen extra aandacht te geven en hun leerproces te begeleiden. We maken de fasen van uitgestelde aandacht in alle groepen visueel. In groep 1 t/m3 wordt gebruik gemaakt van een knuffel. Deze knuffel wordt op de stoel van de leerkracht gezet, zodat de kinderen kunnen zien dat er zelfstandig gewerkt moet worden. Vanaf groep 4 geeft de achtergrondkleur op het digibord informatie of er sprake is van uitgestelde aandacht. Is deze achtergrondkleur groen dan loopt de leerkracht rondes en helpt kinderen die het blokje op een vraagteken hebben staan. Wanneer de achtergrond rood is, is de leerkracht niet beschikbaar, bijvoorbeeld omdat hij/zij kinderen aan het helpen is.

Andere voorbeelden van de zichtbaarheid voor kinderen op momenten van zelfstandig werken zijn; de geluidsklok en de blokjes die vanaf groep 3 gebruikt worden.

De kinderen helpen elkaar zoals hierboven is beschreven op momenten van zelfstandig werken, maar eigenlijk is dit de hele dag door, indien nodig, het geval.

bevindingen visitatieteam

De middelen zijn aanwezig voor de leerlingen om zelfstandig aan het werk te kunnen gaan.

Indicatoren op leraarniveau

2.6	De leraar creëert de randvoorwaarden (taakgerichte werksfeer, organisatie, opdrachten/taken, materialen) die de leerlingen in staat stellen zelfstandig te kunnen werken, zodat zij in hun eigen tempo en op hun eigen wijze kunnen leren.
2.7	De leraar stimuleert leerlingen initiatieven te nemen en te tonen.
2.8	De leraar biedt ruim tijd aan leerlingen om zelfstandig te kunnen werken.
2.9	De leraar creëert voor de leerlingen de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.

evaluatie school

Om zelfstandig te kunnen werken is het belangrijk dat randvoorwaarden om zelfstandig te kunnen werken aanwezig zijn. Zo spelen afspraken die samen met de kinderen zijn gemaakt een belangrijke rol. In de groepen zie je open kasten en de (werk)boeken, schriften en materialen liggen op een vaste plek. De kinderen pakken zelf de spullen die ze nodig hebben en het werk wordt op een vaste plek ingeleverd.

Verder is het dagrooster zichtbaar op het white-bord. Hierop staan o.a. de instructie-momenten en de aandachtsgroepjes.

Voor een belangrijk deel is zelfstandigheid verankerd in ons taakblad. Vanaf groep 4 staat hierop het rooster voor de hele week en de tijden. Tevens is te zien wanneer er extra aandacht gegeven wordt en welke taken er komen te vervallen. Dit vergemakkelijkt het inplannen en bevordert de zelfstandigheid.

Voor sommige kinderen is het prettig om in stilte te werken. Deze kinderen kunnen dan gebruik maken van afgeschermd werkplekken en/of koptelefoons; voor deze kinderen zijn dit voorwaarden om ook daadwerkelijke zelfstandig te kunnen werken.

Zo proberen we voor alle kinderen mogelijkheden te creëren die maken dat er zelfstandig gewerkt kan worden.

Door het voeren van gesprekken met de kinderen en observeren van de dagelijkse situatie, worden in de organisatie voorwaarden en kansen gecreëerd waarbij het zelfstandig werken wordt gestimuleerd. Hierbij valt te denken aan het inzichtelijk maken van de leerresultaten en het vragen náár en spreken óver de onderwijsbehoefte. Tevens worden de kinderen betrokken bij het invullen van 'vrije' en creatieve momenten.

bevindingen visitatieteam

De basis is goed gelegd en vormt een stevige fundering om verder te ontwikkelen.

Indicatoren op schoolniveau

2.10	De school creëert voor de leraren en overige medewerkers de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.
2.11	De school stimuleert leraren en overige medewerkers initiatieven te nemen en te tonen.

evaluatie school

't Bastion streeft zeker óók zelfstandigheid na op schoolniveau. Hierin zijn we een heel stuk gevorderd maar ook nog steeds zoekende. Daar waar we in de klassen ons ontwikkelen naar steeds meer leerling gestuurd, willen we op schoolniveau doorgroeien naar steeds meer 'werknemer gestuurd'. In de afgelopen jaren hebben we een ontwikkeling op dit gebied doorgemaakt waarbij verantwoordelijkheden steeds meer samen werden opgepakt. Zo is er een MT ingericht waardoor besluitvorming door de leiding van de school wordt gedeeld. Ook wordt het omgaan met de zorg meer gedeeld: we werken met groepsplannen en stellen groepsdoelen. Op basis van deze gegevens maken we het in onze organisatie mogelijk om extra aandacht te geven aan de kinderen die dit nodig hebben om ook tot meer zelfstandig werken te komen.

Tevens is door het aanstellen van diverse coördinatoren (lezen, hoogbegaafdheid, Dalton, schoolplein, ICT, etc.) het draagvlak vergroot en wordt ook hier leiderschap gedeeld. Vanuit het team kwam een aantal jaren geleden het verzoek tot een meer praktische invulling van de vergaderingen. Daartoe zijn zogenaamde 'bouwvergaderingen' in het leven geroepen waarbij de teamleden zelf een agenda samenstellen, voorzitten en de verslaglegging verzorgen. Deze bouwvergaderingen zijn pareltjes. De puzzel zit 'm in het nóg meer zelfstandig nemen van initiatieven t.a.v. nieuwe ideeën en inzichten en het delen en borgen van bestaande verworvenheden.

Op MT- en teamniveau zijn we aan het zoeken naar een structuur waarbij de zéker aanwezige drive, professionaliteit en vakmanschap zelfstandiger naar het oppervlakte kan worden gebracht en een belangrijke(re) rol gaat spelen bij de besluitvorming. Belangrijk item waar we naar kijken is de jaar- en vergaderplanning (meer 'vrijheid') en de invulling van deze vergaderingen ("Keuzewerk voor leerkrachten?")

Om concreet iets te noemen wordt er op het moment van schrijven gedacht richting het meer uitvoeren van 'Coöperatief Vergaderen'.

In de daltonvergaderingen wordt al regelmatig gebruik gemaakt van coöperatieve werkvormen. Door deze verschillende werkvormen brengen we elkaar op een hoger plan, leer je elkaar beter kennen en zie je veel meer elkaars kwaliteiten. Dit wordt ook naar elkaar uitgesproken en in de verschillende taak- en werkgroepen kan dit tot uiting komen, hetgeen de gewenste zelfstandigheid zeker positief beïnvloedt.

bevindingen visitatieteam

Het is mooi te zien dat ook op schoolniveau zelfstandigheid hoog in het vaandel staat. Er is ruimte om initiatieven te nemen, uit te proberen en te delen met elkaar.

3. Samenwerking

Indicatoren op leerlingniveau

3.1	De leerling benut de gegeven tijd en gelegenheid om te oefenen en zich te bekwamen in samenwerkingsvaardigheden.
3.2	De leerling werkt op respectvolle wijze samen met leraar en medeleerlingen.

evaluatie school

Het doel van samenwerken is het bevorderen van de sociale emotionele ontwikkeling en het vergroten van het leereffect.

We stimuleren het samenwerken door verschillende samenwerkingsvormen (zie verder 'leraarniveau'). De leerkrachten bieden deze vormen aan en geven uitleg over waar een goede samenwerking aan moet voldoen. Samen met de kinderen wordt dit geoefend. Door dit voor te doen, te bespreken en in te oefenen wordt samenwerking steeds meer een vanzelfsprekend onderdeel van de dagelijkse praktijk.

De vaardigheden voor het samenwerken die de kinderen leren tijdens deze oefeningen, kunnen gedurende de hele dag ingezet worden tijdens het spelen en werken. Er is een opbouw in de samenwerkingsvormen door de hele school.

Er wordt structureel in alle groepen gewerkt met maatjes, met als doel: elkaar leren kennen, groepsgevoel stimuleren, elkaar accepteren. Kinderen zijn een aantal weken elkaars maatje. In de onderbouw helpen de maatjes elkaar bijvoorbeeld met de jas dicht doen, beker openmaken. In de bovenbouw zijn er verplichte taken in de week die met een maatje uitgevoerd moeten worden. Kinderen kiezen de maatjes niet zelf, dit doen de leerkrachten. Het moet voor de kinderen een automatisme worden/ zijn om steeds eerst aan je maatje iets te vragen voordat ze de leerkracht vragen om hulp. Door maatjeswerk leren kinderen ook om een ander de opdracht uit te leggen. De gedachte hierachter is dat het een voorbereiding is op je latere leven in de maatschappij, waarbij je ook met verschillende personen moet kunnen samenwerken.

Een belangrijk aspect van het samenwerken is de reflectie hierop. Het reflecteren gebeurt tussendoor maar ook aan het eind van de week en is vooral op het proces gericht. De leerkracht stelt open vragen aan het kind of de kinderen. Bijvoorbeeld; "Wat heb je gedaan?", "Wat was jouw rol hierbij?", "Wat heb je anders gedaan dan je maatje?", etc. Het doel van reflecteren is om kinderen bewust te maken van hun eigen rol in de samenwerking en hoe ze deze kunnen verbeteren.

Het ene kind 'vraagt' meer ondersteuning en sturing van de leerkracht bij het samenwerken, terwijl dit voor een ander kind al eigen is. Belangrijk hierbij is de eigen observatie van de leerkracht.

bevindingen visitatieteam

Er is een goede doorgaande lijn betreffende de samenwerkingsvormen. Deze worden nu nog uitgevoerd als activiteit met de hele groep.

Bij het taakwerk hebben we gezien en gehoord dat samenwerken nu vooral samen aan het werk zijn met een maatje is en dat het maatje wordt gekozen door de leerkracht. In deze is er veel sturing.

Indicatoren op leraarniveau

3.3	De leraar werkt op respectvolle wijze samen met collega's en leerlingen.
3.4	De leraar geeft samen met collega's vorm aan de taak of leertaken, zoals deze in de school zijn afgesproken.
3.5	De leraar kan verschillende vormen en niveaus van samenwerken toepassen.
3.6	De leraar schept een pedagogisch veilig klimaat voor samenwerking met de leerlingen en tussen de leerlingen onderling.

evaluatie school

Om te kunnen samenwerken, is het nodig dat er een goed pedagogisch klimaat heerst. De paraplueregels zijn het uitgangspunt hierbij.

Samen geven we bij de start van het schooljaar verdere invulling hieraan, zodat kinderen zich betrokken gaan voelen bij de gemaakte afspraken in de groep. We formuleren de regels en afspraken op een positieve manier en deze blijven belangrijk gedurende het hele schooljaar.

De eerste drie weken van het schooljaar staan in het teken van groepsvormende activiteiten. Deze zijn bedoeld om elkaar beter te leren kennen én een onderlinge band te bewerkstelligen, wat de samenwerking tussen kinderen ten goede komt. Bewust is gekozen voor deze periode, kijkende naar de fasen van de norming, storming en performing.

Op onze school vinden we het belangrijk dat kinderen leren om complimenten te geven aan een ander.

Elk jaar krijgt ieder kind op hem of haar gerichte complimenten te horen die geformuleerd zijn door klasgenoten. Die complimenten worden opgeschreven en gekoppeld aan een voorwerp of afbeelding (bijvoorbeeld een dikke duim, trotse pauw of zonnestraal).

Ook leren kinderen positieve feedback te geven aan hun maatje door vragen te beantwoorden of opdrachten uit te voeren die achterop hun taakblad beschreven staan. Zie verder 'reflectie' voor een uitgebreidere beschrijving van de functie van de achterkant van het taakblad.

Vanaf groep 3 werken we met de methode Taakspel. Taakspel is een groepsgerichte aanpak die door positief gestelde regels bijdraagt aan een goed werkklimaat in de groepen. De kinderen stimuleren elkaar om zich aan de regels te houden.

Deze manier van werken leert leerkrachten en kinderen om op een respectvolle manier met elkaar om te gaan.

Op onze school hebben we in teamverband besproken welke samenwerkingsvormen passend zijn binnen de verschillende groepen. Er is een lijst met samenwerkingsvormen, die iedere leerkracht gebruikt. In de Daltonmap is deze lijst terug te vinden. In elke groep worden 2 nieuwe samenwerkingsvormen aangeboden.

Naast het samenwerken binnen de eigen groep, wordt er ook groepsdoorbrekend gewerkt. We werken al een aantal jaren met de creatieve workshops. Hierbij werken de groepen 3,4,5 samen en de groepen 6,7,8. Met ingang van dit schooljaar bouwen we dit uit met een gehele middag gemixte groepen (3 t/m 5 op dinsdag, 6 t/m 8 op donderdag). Deze uitbreiding is voor ons een volgende stap in onze Daltonontwikkeling.

Een andere vorm van groepsoverstijgende samenwerking is het tutorlezen en het prentenboeklezen. Bij het tutorlezen leest bijv. een kind uit groep 8 met een kind uit groep 3. Bij het prentenboeklezen leest een kind uit groep 6 voor aan een kind uit groep 2.

Binnen ons team voelen we ons allemaal betrokken en verantwoordelijk voor wat er in de school gebeurt. Er is ruimte om open te kunnen zijn over onze eigen ontwikkelpunten en we proberen elkaar daarbij te ondersteunen. Vanzelfsprekend maken we ook gebruik van elkaars kwaliteiten. Een voorbeeld hiervan is de Lesson Study waarbij twee collega's samen een les voorbereiden. Die les wordt vervolgens bij elkaar geobserveerd en samen nabesproken. Hiermee hebben we afgelopen periode mee geëxperimenteerd. De wens is om vaker op deze manier te werken.

In de dagelijkse praktijk op onze school is samenwerking tussen collega's aan de orde van de dag. Werkgroepen, commissies en taken worden vrijwel altijd gedaan in twee- of meertallen. Denk hierbij aan: twee ICT-coördinatoren, werkgroep Sinterklaas, paasviering, etc. Een ander essentieel onderdeel waarbij van samenwerking sprake is, zijn de bouwoverleggen.

Mooi voorbeeld van samenwerking met collega's is eveneens het in subgroepjes samenstellen van dit document (zie voorwoord).

bevindingen visitatieteam

Een sterk punt is dat jullie gestart zijn met Lesson Study en dit verder willen uitbouwen. Dit is een samenwerkingsvorm optima forma op leerkrachtniveau.

Indicatoren op schoolniveau

3.7	De school is een leefgemeenschap waarbinnen leerlingen, leraren en overige medewerkers op een zichtbare wijze samen leven en werken.
3.8	De school is een leerplek waar leerlingen en leraren al samenwerkend van en met elkaar leren.
3.9	De school is een veilige oefenplek voor democratisering en socialisering.

evaluatie school

't Bastion staat in Bredevoort. Bredevoort is een klein plaatsje. Er heerst een echt dorpsfeertje. Op onze school is deze sfeer ook te proeven. Er is een grote betrokkenheid van ouders/ derden bij onze school, maar ook de betrokkenheid van onze school richting 'het Bredevoortse' is sterk aanwezig. Samen zijn we een leefgemeenschap waarbij het een meerwaarde is als we samenwerken.

We vinden het erg belangrijk om samen met ouders te werken aan het welbevinden van een kind, zodat een kind zich zo optimaal mogelijk kan ontwikkelen. Door verschillende activiteiten, zoals meerdere malen per jaar een ouderinloop, proberen we laagdrempelig te zijn. Deze betrokkenheid wordt als zeer positief ervaren. We horen regelmatig terug dat er een 'huiskamer' sfeertje heerst bij ons op school. Op tal van momenten is er sprake van samenwerking tussen en met ouders: ouderwerkgroep, ouderraad, bestuur ('t Bastion is een éénpitter en wordt bestuurd door ouders), MR, etc.

In ons team is er een grote betrokkenheid naar elkaar toe en in het verlengde daarvan zie je ook een goede samenwerking volop terug.

Vergaderingen krijgen steeds meer een andere invulling. Van eerder veel informatie-verstrekking tijdens een vergadering, hebben we nu vooral 'werkvergaderingen'. Samen met elkaar over onderwijs praten is ontzettend waardevol. Samen brainstormen en elkaar op een hoger plan brengen is het uitgangspunt tijdens deze vergaderingen en dat werkt zeer prettig en effectief.

Buiten vergaderingen om weten we elkaar ook te vinden en we lopen dan ook geregeld bij elkaar naar binnen voor feedback, overleg of gewoon even een praatje.

De school dient als oefenplek wat betreft het goed kunnen functioneren in de maatschappij. O.a. door middel van de methode Leefstijl, oefenen we hiermee. Tijdens de lessen dient de school als oefenplek, waarbij het op een positieve manier omgaan en werken met anderen vanzelfsprekend is.

bevindingen visitatieteam

Er is een grote betrokkenheid tussen het team en ouders worden hierin mee genomen. De ouders noemen als voorbeeld de inloopochtenden.

4. Reflectie

Indicatoren op leerlingniveau

4.1	De leerling maakt een planning voor zijn taakwerk.
4.2	De leerling stuurt zijn planning bij door de voortgang te overzien.
4.3	De leerling beziet het behaalde eindresultaat kritisch en neemt leerpunten mee naar een volgende planning van zijn taak.
4.4	De leerling reflecteert op zijn eigen gedrag en dat van zijn medeleerlingen.

evaluatie school

In de kleutergroepen wordt er gepland op het taakbord door een magneet in de kleur van de dag bij een bepaalde taak te hangen. Vanaf midden groep 3 plannen de kinderen voor de hele week de taken op hun taakblad. Hierin is door de groepen heen een opbouw waar te nemen. Op het taakblad staat vanaf midden groep 4 het weekrooster, hierdoor kunnen de kinderen tijdens het plannen rekening houden met de instructiemomenten. De kinderen plannen door het nummer van de taak in het weekrooster op het taakblad te zetten. Als kinderen een geplande taak af hebben, mogen ze aan een volgende taak beginnen. De voortgang is goed te overzien voor de kinderen en de kinderen hebben de mogelijkheid om een extra inhaalmoment te plannen als ze de geplande taak niet af hebben.

Tijdens taakwerk wordt vanaf groep 4 het reflectieschema op het bord geprojecteerd. Hierop staan punten waar tijdens of na afloop op gereflecteerd wordt met / door de kinderen.

Geluidsniveau	:
Zelf vragen oplossen	:
Met je taak bezig	:
Blokjes gebruik	:
Op je plek blijven	:
Netjes werken	:
Aardig reageren	:
Op tijd klaar	:
Taakwerk tot :	

Vanaf groep 4 wordt er gewerkt met de 'afpraak van de week' die meestal in overleg met de kinderen wordt opgesteld en op het taakblad staat. Hierop wordt dagelijks en aan het eind van de week gereflecteerd. Verder staan er op de achterkant van het taakblad reflectievragen die op vrijdag worden behandeld.

Reflectie vinden we een belangrijk aspect en daarom voeren we ook regelmatig gesprekjes met kinderen over hun voortgang/ werkhouding/ gemaakte werk. Ook na de LOVS-toetsen wordt met kinderen vanaf groep 5 op hun behaalde resultaten gereflecteerd en worden nieuwe doelen gesteld. In z'n algemeenheid geldt dat kinderen zo deelgenoot worden gemaakt van hun eigen leerresultaten. Door in gesprek te gaan worden kinderen zich meer bewust van hun eigen aandeel in het proces. De groei wordt zichtbaar en daardoor meer concreet, hetgeen stimuleert om zelfstandig en gemotiveerd een volgend doel na te streven.

Kinderen reflecteren ook onderling bij ons op school. Hierbij valt te denken aan de bemiddelaars in groep 6 t/m 8 die reflecteren bij kleine conflicten m.b.v. een reflectieformulier en maatjes die elkaar een tip en compliment geven.

Een reflectieformulier wordt ook bij boekbesprekingen en spreekbeurten gebruikt. Verder wordt er in het portfolio gereflecteerd. De kinderen moeten nadenken over de afgelopen periode en geven aan waar ze trots op zijn. Deze werkjes worden o.a. gebundeld in de map. De praktische invulling hiervan staat beschreven in onze daltonmatrix. Op dit moment zijn we als team in gesprek over een verdiepende invulling van ons portfolio. In de rapporten, die twee keer per jaar uitkomen, is één bladzijde speciaal voor het kind. Hij / zij kan op deze bladzijde iets aangeven waarop men erg trots is. Indien mogelijk wordt hiervan een kopie / foto met een beschrijving van het kind geplaatst op deze bladzijde.

bevindingen visitatieteam

Veel vormen van reflectie vinden plaats. Er is voor, tijdens en na tijd voor reflectie. Het portfolio is een mooie aanvulling. Jullie geven zelf aan daar verdieping in aan te willen brengen en daar zijn we het mee eens.

Indicatoren op leraarniveau

4.5	De leraar zet verschillende reflectiemethoden in.
4.6	De leraar laat leerlingen reflecteren op de samenwerking.
4.7	De leraar laat leerlingen feedback geven op zijn eigen functioneren.
4.8	De leraar is in staat om kritisch naar zijn werk te kijken en gebruikt evaluatie, reflectie en feedback van anderen om zich verder te ontwikkelen.

evaluatie school

Ook op leraarniveau speelt reflectie een belangrijke rol. Wij vinden het belangrijk dat de leraren, samen met de kinderen, stilstaan bij vragen als; Hoe heb je gewerkt? Hoe verliep de samenwerking? Wat heb je geleerd? Heb je een tip? Wat ga je de volgende keer anders doen? Deze reflectiemomenten zijn ingebed in onze organisatie, in iedere groep op eigen niveau en passend bij de leeftijd. Door deze reflectie leren de kinderen na te denken over hun eigen werkhouding en wat voor hen prettig is. Misschien wel het aller-belangrijkste, zeker ook bij dit item, is dat de leerkracht modelleert.

Reflecteren gebeurt in verschillende vormen. Via het taakblad d.m.v. vragen of via coöperatieve werkvormen of mondeling in tweetallen of klassikaal. Voorbeelden hiervan zijn: Reflectiebril, reflectiebal, werkvormen in de hoeken, samenwerkingsvormen. reflectiemethoden en –vragen hebben we van alle collega's gebundeld in onze daltonmap.

Reflectie op samenwerken gebeurt regelmatig na momenten waarop de kinderen hebben samenwerkt. Daarnaast o.a. door vison en aan de hand van kindgesprekken. De leerkracht blijft steeds kijken naar wat het kind nodig heeft, qua onderwijsbehoeften.

Onze collega's zijn over het algemeen goed in staat om kritisch naar hun eigen werk te kijken en zijn geregeld bezig met fine-tuning, bijschaven en verdieping om het beste in de kinderen en henzelf naar boven te halen.

In een aantal groepen maken de kinderen 2x per jaar een rapport voor de leerkracht waar hij/zij ook weer tips / handvatten uit kan halen.

bevindingen visitatieteam

We hebben veel middelen gezien om te kunnen reflecteren. Laat het middel niet het doel worden.

De verdieping hebben we gelezen en gehoord met name de kind gesprekken n.a.v. de toetsen. Dit is een mooie ontwikkeling.

Indicatoren op schoolniveau

4.9	De school stelt leraren en overige medewerkers in de gelegenheid van en met elkaar te leren.
4.10	De school hanteert een doorgaande lijn m.b.t. reflectie op leerlingniveau.

evaluatie school

We worden zeker in de gelegenheid gesteld om van en met elkaar te leren. Voorbeelden hiervan zijn de vergaderingen waarin veel gedeeld wordt en er in goed overleg afspraken gemaakt worden. Dit zijn met name de team-, bouw-, zorg- en daltonvergaderingen. Hieraan hecht ons team veel waarde. Deze vergaderingen, waarin we het inhoudelijk over het onderwijs hebben, werken enthousiasmerend en hierdoor brengen we elkaar op een hoger plan.

Ook leren we van het samen lessen voorbereiden en de klassenbezoeken d.m.v. Lesson Study. Dit ervaren we als meerwaarde. We streven er naar om dit structureel toe te gaan passen in ons onderwijs. Samen lessen voorbereiden, bij elkaar gaan kijken en de les nabespreken levert veel op.

Wij hechten op 't Bastion een grote waarde aan de doorgaande lijn. Deze doorgaande lijn is vaak onderwerp van gesprek. Veel daltonaspecten zijn vastgelegd in de daltonmatrix. Hierin is goed de doorgaande lijn waar te nemen. Deze matrix wordt elk jaar weer langsgelopen en up-to-date gemaakt. Hierdoor ontstaan mooie gesprekken en brengen we elkaar op ideeën/ een hoger plan. Ook het onderdeel reflectie is beschreven in de daltonmatrix.

bevindingen visitatieteam

Er is een goede start gezet om de doorgaande lijn te willen bewaken.

5. Effectiviteit/ doelmatigheid

Indicatoren op leerlingniveau

5.1	De leerling behaalt zijn leerdoelen die passen bij zijn persoonlijke ontwikkeling.
5.2	De leerling gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn leertijd.
5.3	De leerling is actief bezig met de taak en maakt efficiënt gebruik van zijn keuzemogelijkheden.

evaluatie school

Het daltononderwijs is gericht op een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen. Dat is ook één van de redenen dat we voor deze vorm van onderwijs gekozen hebben. Wanneer we kijken naar het effectief omgaan met de tijd maken we verschillende keuzes. Eén daarvan is dat in sommige gevallen de kinderen niet de volledige instructie van de leerkracht volgen en andere kinderen volgen juist verlengde/extra instructie.

Door het gebruik van diverse symbolen (blokje, flip en achtergrondkleur van het digibord) weten de kinderen of de leerkracht beschikbaar is of dat ze een maatje kunnen benaderen. Dit voorkomt wachtende kinderen en zorgt dus voor meer effectiviteit.

Kinderen werken aan hun keuzewerk, ze mogen hierbij zelf een onderwerp kiezen. Er wordt ook de mogelijkheid gegeven om voor iets te kiezen dat past bij eigen leerdoelen. Is er iets dat kinderen willen oefenen, dan kan dat o.a. ook in deze tijd. Er wordt zelf een onderwerp gekozen waarover ze iets willen leren. Dit heeft hun interesse of het kan een doel dienen. De effectiviteit van de activiteit wordt hierdoor bevorderd.

Er zit een opbouw in de samenwerkingsvormen van groep 1 t/m 8. Samenwerkingsvormen zorgen voor een zo effectief mogelijke vorm van leren. We vinden het belangrijk dat kinderen elkaar helpen en van elkaar leren en ervaren dat ze samen tot méér in staat zijn dan alleen.

We bieden de mogelijkheid om tijdens rekenen klassenoverstijgend te werken. Er wordt goed gekeken welke kinderen hiervoor in aanmerking komen en dit gebeurt slechts in uitzonderingssituaties.

We willen kinderen betrekken bij hun leerproces. In de groepen 5 t/m 8 wordt hier gebruik van gemaakt, door kinderen mee te laten kijken naar hun eigen toetsen. Wat willen kinderen een volgende keer graag behalen en wat moeten we hier samen voor doen om dit te doel na te streven? Zo worden ze (meer) eigenaar van hun leerproces.

bevindingen visitatieteam

Een taak, liefst op maat, houdt een leerling functioneel bezig en is dus van groot belang. Op 't Bastion maken jullie nu gebruik van leerdoelenkaarten voor rekenen. Deze ontwikkeling willen jullie doorzetten zodat leerlingen nog meer eigenaar worden van hun leerproces.

Indicatoren op leraarniveau

5.4	De leraar behaalt zijn leerdoelen.
5.5	De leraar gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn lestijd.
5.6	De leraar zorgt voor afwisseling van leeractiviteiten tijdens de les.
5.7	De leraar stemt de instructie en het leerstofaanbod af op de leerbehoeften en leermogelijkheden van zijn leerlingen.
5.8	De leraar daagt leerlingen uit het beste uit zichzelf te halen.
5.9	De leraar geeft leerlingen een uitdagende motiverende taak die past bij het niveau, de interesse en het (werk)tempo van de individuele leerling.
5.10	De leraar analyseert de leerproblemen van leerlingen die de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

De leerkrachten van onze school werken met groepsoverzichten, -plannen en organisiatieschema's.

De groepsoverzichten geven duidelijk weer wat de onderwijsbehoeften van ieder kind zijn. De belemmerende en beschermende factoren helpen om op een goede manier daarop aan te sluiten.

Per vakgebied helpt het groepsplan om de kinderen op een passend niveau onderwijs te geven. De praktische organisatie hiervan staat in het organisatierooster.

Door het maken van dit organisiatierooster krijgt de leerkracht nog meer inzicht in de tijdsbesteding en kan hij/zij hierdoor de lestijd nog verantwoord en efficiënter indelen.

Ook diverse symbolen (reflectieblad taakwerk, blokje, knuffel etc.) zorgen ervoor dat de leerkrachten hun tijd zo efficiënt mogelijk in kunnen plannen. Door bijvoorbeeld uitgestelde aandacht heeft de leerkracht tijd voor individuele kinderen of aandachtsgroepjes. Hierdoor wordt er op een efficiënte en effectieve manier omgegaan met de lestijd en wordt er ingestoken op de leerbehoefte en mogelijkheden van alle kinderen.

Instructie kan zowel klassikaal, individueel als in kleinere groepjes worden aangeboden.

Aan het begin van de instructiemomenten worden de lesdoelen door de leerkracht benoemd en aan het eind worden deze geëvalueerd. Dit zorgt voor bewustwording en inzicht bij kinderen en draagt bij aan de effectiviteit van de lessen.

Op groepsniveau worden de groepsplannen na de toetsen geëvalueerd en aangepast. De leerkracht analyseert de toetsen op groeps- en leerlingniveau. De LOVS-toetsen van kinderen die een (III,) IV of V hebben gehaald worden geanalyseerd. M.b.v. deze analyses weet de leerkracht waar hij de volgende periode op in kan steken. De leerkracht spreekt vanaf groep 5 met kinderen n.a.v. de LOVS-toetsen de nieuwe leerdoelen af en hoe deze kunnen worden behaald. Op deze manier probeert de leerkracht het beste uit de kinderen te halen en ze uit te dagen om over hun eigen leerproces mee te denken en hen te motiveren. De leerkracht stelt ook nieuwe groepsdoelen op om alert te blijven op een zo optimaal mogelijk aanbod. Samen met de I.B.er bespreekt de leerkracht of de groeps- en/of individuele doelen zijn behaald en hoe deze bijgesteld of behaald kunnen worden.

bevindingen visitatieteam

De organisatie en structuur is goed neergezet en vormt een goede basis.

Indicatoren op schoolniveau

5.11	Het onderwijs is door een efficiënte inrichting van tijd, ruimte en middelen doelmatig en gericht op het behalen van de noodzakelijke opbrengsten.
5.12	De school hanteert een doorgaande lijn van de daltoncompetenties van leerlingen en personeel.
5.13	De school biedt leerlingen ondersteuning en/of passende zorg als zij de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

De leeropbrengsten van de kinderen en groepen worden nauwkeurig gevolgd. Naast de methode gebonden toetsen en leerlijnen ook door de methode onafhankelijke toetsen van het leerlingvolgsysteem van CITO. De toetsen die jaarlijks afgenomen worden staan vermeld op onze toetskalender. De toetsresultaten worden door de leerkrachten in het administratiesysteem van het LOVS gezet. De resultaten van deze toetsen worden op groeps- en schoolniveau besproken waarna we ons onderwijs aanbod hier weer zo goed mogelijk op proberen af te stemmen en doelgerichte keuzes maken m.b.t. scholing op teamniveau. We werken handelingsgericht met een vaste 1-zorgroute, door de I.B.er vastgelegd. Daar waar noodzakelijk, wordt externe hulp ingeschakeld. D.m.v. (dalton)vergaderingen willen we zorg dragen voor de doorgaande lijn binnen onze school. Deze vergaderingen worden dan ook als zeer waardevol en constructief gezien. Het blijft echter ook steeds een puzzel om onze vergaderstructuur zo efficiënt mogelijk te laten zijn.

bevindingen visitatieteam

Door de resultaten te bespreken met de leerlingen worden ze meegenomen om hun leerdoelen op hun eigen gekozen manier te behalen.

6. Borging

Indicatoren op schoolniveau

6.1	De school werkt planmatig aan de daltonontwikkeling en beschrijft dit in een daltonbeleidsplan.
6.2	De school geeft aan hoe de daltonontwikkeling wordt aangestuurd, bv. door een daltoncoördinator.
6.3	De school draagt haar daltonidentiteit uit. (schoolgids, website, folders etc).
6.4	De school heeft daltonscholing in het scholingsplan opgenomen.
6.5	De school benut de daltonmogelijkheden van het gebouw.
6.6	De school enquêteert regelmatig de leraren, de ouders en de leerlingen over de daltonontwikkeling en de kwaliteit van het daltononderwijs.
6.7	De school is actief betrokken bij dalton-regioactiviteiten, waarbinnen zij vertegenwoordigd is.
6.8	De leerlingen worden betrokken bij de daltonontwikkeling van de school.
6.9	De ouders worden betrokken bij het ondersteunen van de dalton-ontwikkeling van de school.
6.10	Het schoolbestuur ondersteunt de school in haar daltonontwikkeling.

evaluatie school

Op verschillende manieren borgen we de kwaliteit van ons daltononderwijs. In de jaarplannen beschrijven we waar we aan willen werken. Deze plannen zijn gemaakt op basis van wensen van de collega's en actuele ontwikkelingen.

Vier keer per jaar plannen we een daltonvergadering. Dit zijn praktische vergaderingen. Hier worden onze parels en puzzels gedeeld en daltonontwikkelingen besproken; Wat doen we?, Waar willen we naar toe?, Waarom doen we de dingen zoals we ze doen? Wat is effectief? Handelen we in lijn met de afspraken? Deze zelfevaluatie maakt dat we nieuwe plannen ontwikkelen en reflecteren op de huidige praktijk. Het zijn leerzame momenten en het is prettig om de dagelijkse praktijk met elkaar te delen en samen zaken aan te scherpen. De afspraken worden vastgelegd in onze daltonmatix. In deze matrix worden de aspecten per groep beschreven. Deze regels en afspraken worden regelmatig besproken om de doorgaande lijn de bewaken. Het is een werkdocument en is steeds in ontwikkeling.

Onze daltonidentiteit dragen we uit door hiernaar te handelen in onze dagelijkse onderwijspraktijk en informatie is terug te vinden in het schoolplan, schoolgids (kalender), op de website en folder. Ouders worden regelmatig geïnformeerd via de bastionberichten over het daltononderwijs.

't Bastion is een éénpitter en heeft een kundig bestuur (Raad van Toezicht) met betrokken ouders die meedenken over de schoolontwikkeling. Zij zijn positief kritisch en zijn verantwoordelijk voor het toezicht.

Verder heeft 't Bastion twee daltoncoördinatoren. Zij vormen samen met de zorgcoördinator en de directeur het MT en zorgen voor de organisatorische aansturing, waaronder van alle daltonaspecten, welke het functioneren van onze school aangaan en verbeteren.

Buiten de school participeren de daltoncoördinatoren en directeur in het Daltonnetwerk Oost-Nederland. Op deze DON dagen ontvangen we veel informatie, welke met het team gedeeld en besproken worden.

Daarnaast werken we samen met andere daltonscholen uit de regio in de vorm van intervisiebijeenkomsten. Drie keer per schooljaar plannen we een intervisieoverleg met de andere scholen. Hier bespreken we de huidige ontwikkelpunten van een school en delen we de successen en bespreken we de knelpunten en ontwikkelen we nieuw beleid.

bevindingen visitatieteam

De basis van een goede visitatie is het daltonboek. Jullie daltonboek geeft een duidelijk beeld van de werkwijze op 't Bastion. De kernwaarden van Dalton staan uitstekend beschreven evenals de visie: Breed, Adaptief, Samen, Thuis, Interesse, Opbrengstgericht, Nieuwsgierig. Complimenten zijn op z'n plaats!

Overige opmerkingen school

(nog niet in zelfevaluatie opgenomen, maar wel relevant)

Waar willen we naar toe:

- Met en van elkaar leren, door samen lessen voor te bereiden
- Coöperatief vergaderen
- Binnen een mogelijke nieuwbouw meer extra werkplekken inrichten, stille ruimtes?
- Balans zelfstandig werken, instructie momenten en klassikale momenten.

Uit de gesprekken met leerlingen

Onderwerpen die besproken zijn:

- Wat is daltononderwijs; vrijheid/verantwoordelijkheid, zelfstandigheid, samenwerken
- Waar ben je "vrij" in; keuze werkplek, plannen op de takenkaart
- Wat en hoe reflecteer je; met de groep en in het portfolio
- Zelf nakijken; alleen de toetsen niet
- Creaworkshops; dit wordt samen met andere groepen gedaan
- Het rapport voor de leerkracht;
- Welk cijfers krijgt de school; 9
- Wat zou je veranderen als jullie de baas van de school zijn; veilige klimrekken, m (reserve) gymtijd, extra stilteplekken
- Zou een leerlingenraad een goed idee zijn; dit werd direct aan de daltoncoördinator gevraagd.

Uit de gesprekken met leraren en ondersteunend personeel

Onderwerpen die besproken zijn:

- Loslaten, vertrouwen in de leerlingen;
- Instructie op maat;
- Kind gesprekken n.a.v. toetsen; leerlingen geven aan wat ze willen verbeteren
- Reflectiemomenten;
- Het portfolio; willen we meer verdieping in aanbrenge
- Persoonlijke doelen leerlingen;
- Lesson Study; positieve ervaringen
- Complimenten, kind in 't zonnetje; leerlingen leren complimenten geven en ontvangen.
- Doelenblad rekenen; nu alleen nog maar voor groep 4. Samen met intervisiegroep van DON wordt dit verder ontwikkeld.

Uit de gesprekken met de schoolleiding

Onderwerpen die besproken zijn:

- Aanleiding daltononderwijs op 't Bastion; vorige directeur zocht een onderwijsconcept wat al passend was bij de toenmalige schoolontwikkeling. Dalton paste daar uitstekend bij.
- Fusie twee scholen in 1993; niet meer merkbaar dat het uit twee geloofsovertuigingen komt.
- Daltonindentiteit is nu een begrip in Bredevoort.
- Regio Don, DON dagen;
- Lesson Study; wordt gekoppeld aan onderwijsontwikkeling
- Ontwikkeling aanbevelingen van de vorige visitatie;
- Eén pitter bestuur; voor- en nadelen.
- Coöperatieve werkvormen bij vergaderingen;
- Vrijheid/ verantwoordelijkheid team; inbreng in vergaderingen.
- Proeftuinen.

Uit de gesprekken met ouders

Onderwerpen die besproken zijn:

- Bewuste keuze 't Bastion; leerlingen komen ook uit Aalten, omstreken bredevoort.
- Veilige school; sfeer, respect, laagdrempelig
- Stabiliteit team; nauwelijks wisselingen
- Kwaliteit van de school;
- Vragen wat ouders worden direct opgepikt; je wordt gehoord.
- Als ouder mag je meedenken;
- De inloopochtenden; positief
- Dalton en thuis; zelfstandigheid kinderen, plannen.

- Dalton en voortgezet onderwijs;
- Aansluiting bij de maatschappij;
- Kinderen leren complimenten maken en ontvangen; 't zonnetje van de klas
- Uitgestelde aandacht/ dagritme;
- Doorgaande lijn;
- Tutor lezen; goed dat leerlingen uit de hogere groepen lezen met de jongere kinderen. Kinderen leren elkaar ook kennen.
- Welk cijfer krijgt de school; 9
- Huisbezoek; voordat een leerling op school gaat komt de leerkracht thuis op bezoek.
- Je doet er als persoon toe op 't Bastion.

Uit de gesprekken met het bestuur

naam bestuursleden: M. Wensink, J. Aben, D. de Horst en H. ter Lindert

Onderwerpen die besproken zijn:

- De kracht van een éénpitter; korte lijnen, kleinschalig
- Betrokkenheid; investering in saamhorigheid, ouder betrokkenheid
- Waarborg daltononderwijs;
- Aannamebeleid;
- Invallerspou PON;
- Elementen toetsingskader;
- Jaarcyclus bepaald de agenda;
- Bestuursfunctie voor 4 jaar;
- Dubbele pet directeur;
- Dubbele pet ouder en bestuurslid;
- Samenwerking andere besturen.

beoordeling

nr	kernwaarden	ontwikkeling	
		O	V
0	Realisering aanbevelingen vorige visitatie *		X
1	Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen		X
2	Zelfstandigheid		X
3	Samenwerking		X
4	Reflectie		X
5	Effectiviteit- doelmatigheid		X
6	Borging		X

* niet van toepassing bij licentieverlening

Advies aan het bestuur van de NDV

	Advies	Criteria
	Licentie verlenen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde.
	Over twee jaar versnelde visitatie voor licentieverlening	Twee of meer onvoldoende kernwaarden
	Geen licentie verlenen	Na versnelde visitatie licentieverlening twee of meer onvoldoende kernwaarden
X	Licentie voor vijf jaar verlengen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie
	Over twee jaar versnelde visitatie (bij de vijfjaarlijkse visitatie)	Twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie
	Licentie intrekken	Na versnelde visitatie twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie

Aanbevelingen die met een plan van aanpak opgenomen worden in de schoolreactie

Aanbeveling	Omschrijving
Nr. 1	Het vertrouwen in de leerlingen is aanwezig. Neem nu de volgende stap door nog meer los te laten waar het kan.
Nr. 2	Door samen lessen voor te bereiden, bij elkaar te kijken en samen na te bespreken is een goede start gemaakt om de doorgaande lijn te bewaken. Ga dit structureel toepassen en implementeren.

slotopmerkingen

De kracht van 't Bastion zit in de grote betrokkenheid bij alle geledingen; leerlingen, team, ouders en bestuur.
 We hebben prachtige parels gezien waaronder de verschillende vormen waarin ALLE leerlingen in het zonnetje worden gezet. (zie daltonboek).

Ondertekening voorzitter visitatieteam

naam	handtekening	datum

Schoolreactie op de visitatie

Overige opmerkingen en ervaringen m.b.t. het verloop van de visitatie. hierbij valt te denken aan: opstelling visiteurs, dagrooster, gevoerde gesprekken, etc.

N.B. Dit zijn opmerkingen van de school zelf. Deze opmerkingen kunnen dus afwijken van de "slotopmerkingen" genoemd in het visitatieverslag.

Op woensdag 27 mei 2015 kwam het visitatieteam onze school visiteren.

We hebben het als een leerzame, zinvolle en prettige dag ervaren. De visiteurs stonden open en waren zeer geïnteresseerd. Ze kwamen goed voorbereid onze school binnen en de gesprekken verliepen daardoor makkelijk omdat we van elkaar wisten waar we het over hadden en we meteen de diepte in konden gaan.

De klassenbezoeken verliepen plezierig. Er was veel interactie met de kinderen en leerkracht. De visiteurs waren toegankelijk waardoor en leuke en goede gesprekken ontstonden. Ze wisten ook snel tot de kern te komen en genoten zichtbaar van de gesprekjes.

Deze nieuwe manier van visiteren hebben we als bijzonder positief ervaren. We vonden het fijn om met ons hele team te beschrijven hoe we de daltonkernwaarden inzetten in ons onderwijs. Dit zorgt voor een groot draagvlak en gezamenlijke verantwoordelijkheid.

We kunnen ons ook vinden in de aanbevelingen. Goed dat er echt gekeken is naar wat onze wensen al waren en wat bij onze school(ontwikkeling) past.

Plan van aanpak m.b.t. uitwerking aanbevelingen

aanbeveling 1. (letterlijk overnemen uit visitatieverlag)	Het vertrouwen in de leerlingen is aanwezig. Neem nu de volgende stap door nog meer los te laten waar het kan.																			
actie	<ul style="list-style-type: none"> kinderen eigenaar laten worden van hun eigen leerproces en meer vrijheid en verantwoordelijkheid geven <p>Uitwerking:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kinderen kijken hun eigen werk na Kinderen bepalen mede welke instructie ze willen volgen en waar ze extra instructie op willen hebben Leerkrachten versoberen en verrijken de leerstof waar nodig Verdieping van portfolio Kinderen worden betrokken bij oudergesprek 																			
uitvoerenden	Het team en de kinderen																			
tijdvak	2015-2020																			
scholing/ externe ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> Scholing 21^e eeuwse vaardigheden op teamniveau. DON-bijeenkomsten in Deventer door daltoncoördinatoren/directeur Intervisiegroepje 																			
toelichting	<p>Dalton Meerjarenplan 2015 – 2020 (op basis van visitatieverlag)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Aanbeveling</th> <th>Actie</th> <th>2015-2016</th> <th>2016-2017</th> <th>2017-2018</th> <th>2018-2019</th> <th>2019-2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> Aanbeveling 1: Het vertrouwen in de leerlingen is aanwezig. Neem nu de volgende stap door nog meer los te laten waar het kan. </td> <td> Actie 1: kinderen eigenaar laten worden van hun eigen leerproces en meer vrijheid en verantwoordelijkheid geven. Uitwerking: <ul style="list-style-type: none"> Kinderen kijken hun eigen werk na Kinderen bepalen mede welke instructie ze willen volgen en waar ze extra instructie op willen hebben Leerkrachten versoberen en verrijken de leerstof waar nodig Verdieping van portfolio Kinderen worden betrokken bij oudergesprek </td> <td> Scholing 21^e eeuwse vaardigheden met het team. Experimenteren en afspraken maken over eigen werk nakijken. Experimenteren met aanwezigheid kinderen bij 10 minutengesprekken in november. Experimenteren met leerdoelen voor rekenen. </td> <td> Evalueren van de actiepunten uit 2015-2016 en de doorgaande lijn vastleggen In alle groepen wordt er gewerkt met de leerdoelen voor rekenen. Kinderen mede laten bepalen welke (extra) instructie ze willen volgen </td> <td> Evalueren van de actiepunten uit 2016-2017 en de doorgaande lijn vastleggen Versoberen en verrijken van de leerstof waar nodig Experimenteren met verdieping van portfolio </td> <td>Verdieping van portfolio</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>						Aanbeveling	Actie	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Aanbeveling 1: Het vertrouwen in de leerlingen is aanwezig. Neem nu de volgende stap door nog meer los te laten waar het kan.	Actie 1: kinderen eigenaar laten worden van hun eigen leerproces en meer vrijheid en verantwoordelijkheid geven. Uitwerking: <ul style="list-style-type: none"> Kinderen kijken hun eigen werk na Kinderen bepalen mede welke instructie ze willen volgen en waar ze extra instructie op willen hebben Leerkrachten versoberen en verrijken de leerstof waar nodig Verdieping van portfolio Kinderen worden betrokken bij oudergesprek 	Scholing 21 ^e eeuwse vaardigheden met het team. Experimenteren en afspraken maken over eigen werk nakijken. Experimenteren met aanwezigheid kinderen bij 10 minutengesprekken in november. Experimenteren met leerdoelen voor rekenen.	Evalueren van de actiepunten uit 2015-2016 en de doorgaande lijn vastleggen In alle groepen wordt er gewerkt met de leerdoelen voor rekenen. Kinderen mede laten bepalen welke (extra) instructie ze willen volgen	Evalueren van de actiepunten uit 2016-2017 en de doorgaande lijn vastleggen Versoberen en verrijken van de leerstof waar nodig Experimenteren met verdieping van portfolio	Verdieping van portfolio	
Aanbeveling	Actie	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020														
Aanbeveling 1: Het vertrouwen in de leerlingen is aanwezig. Neem nu de volgende stap door nog meer los te laten waar het kan.	Actie 1: kinderen eigenaar laten worden van hun eigen leerproces en meer vrijheid en verantwoordelijkheid geven. Uitwerking: <ul style="list-style-type: none"> Kinderen kijken hun eigen werk na Kinderen bepalen mede welke instructie ze willen volgen en waar ze extra instructie op willen hebben Leerkrachten versoberen en verrijken de leerstof waar nodig Verdieping van portfolio Kinderen worden betrokken bij oudergesprek 	Scholing 21 ^e eeuwse vaardigheden met het team. Experimenteren en afspraken maken over eigen werk nakijken. Experimenteren met aanwezigheid kinderen bij 10 minutengesprekken in november. Experimenteren met leerdoelen voor rekenen.	Evalueren van de actiepunten uit 2015-2016 en de doorgaande lijn vastleggen In alle groepen wordt er gewerkt met de leerdoelen voor rekenen. Kinderen mede laten bepalen welke (extra) instructie ze willen volgen	Evalueren van de actiepunten uit 2016-2017 en de doorgaande lijn vastleggen Versoberen en verrijken van de leerstof waar nodig Experimenteren met verdieping van portfolio	Verdieping van portfolio															

aanbeveling 2. (letterlijk overnemen uit visitatieverlag)	Door samen lessen voor te bereiden, bij elkaar te kijken en samen na te bespreken is een goede start gemaakt om de doorgaande lijn te bewaken. Ga dit structureel toepassen en implementeren.														
actie	<ul style="list-style-type: none"> • Een aantal keer per jaar lessenstudie (m.b.v. kijkwijzer) • Vergaderen middels coöperatieve werkvormen gericht op een thema • 2x per jaar m.b.v. LOVS gegevens, samen groepsplannen maken in wisselende samenstellingen 														
uitvoerenden	Het team														
tijdvak	2015-2020														
scholing/ externe ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> • DON-bijeenkomsten in Deventer door daltoncoördinatoren/directeur • Intervisiegroepje 														
toelichting	<div style="text-align: center;"> </div> <p>Dalton Meerjarenplan 2015 – 2020 (op basis van visitatieverlag)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Aanbeveling</th> <th>Actie</th> <th>2015-2016</th> <th>2016-2017</th> <th>2017-2018</th> <th>2018-2019</th> <th>2019-2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> Aanbeveling 2: Door samen lessen voor te bereiden, bij elkaar te kijken en samen na te bespreken is een goede start gemaakt om de doorgaande lijn te bewaken. Ga dit structureel toepassen en implementeren. </td> <td> Actie 2: <ul style="list-style-type: none"> • Een aantal keer per jaar lessenstudie (m.b.v. kijkwijzer) • Vergaderen middels coöperatieve werkvormen gericht op een thema • 2x per jaar m.b.v. LOVS gegevens, samen groepsplannen maken in wisselende samenstellingen </td> <td> Experimenteren met vergaderen middels coöperatieve werkvormen gericht op een thema Een aantal keer per jaar lessenstudie (m.b.v. kijkwijzer) Experimenteren met samen groepsplannen maken m.b.v. LOVS gegevens in wisselende samenstellingen </td> <td> Evalueren van de actiepunten uit 2015-2016 en de doorgaande lijn vastleggen 2x per jaar m.b.v. LOVS gegevens, samen groepsplannen maken in wisselende samenstellingen </td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Aanbeveling	Actie	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Aanbeveling 2: Door samen lessen voor te bereiden, bij elkaar te kijken en samen na te bespreken is een goede start gemaakt om de doorgaande lijn te bewaken. Ga dit structureel toepassen en implementeren.	Actie 2: <ul style="list-style-type: none"> • Een aantal keer per jaar lessenstudie (m.b.v. kijkwijzer) • Vergaderen middels coöperatieve werkvormen gericht op een thema • 2x per jaar m.b.v. LOVS gegevens, samen groepsplannen maken in wisselende samenstellingen 	Experimenteren met vergaderen middels coöperatieve werkvormen gericht op een thema Een aantal keer per jaar lessenstudie (m.b.v. kijkwijzer) Experimenteren met samen groepsplannen maken m.b.v. LOVS gegevens in wisselende samenstellingen	Evalueren van de actiepunten uit 2015-2016 en de doorgaande lijn vastleggen 2x per jaar m.b.v. LOVS gegevens, samen groepsplannen maken in wisselende samenstellingen			
Aanbeveling	Actie	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020									
Aanbeveling 2: Door samen lessen voor te bereiden, bij elkaar te kijken en samen na te bespreken is een goede start gemaakt om de doorgaande lijn te bewaken. Ga dit structureel toepassen en implementeren.	Actie 2: <ul style="list-style-type: none"> • Een aantal keer per jaar lessenstudie (m.b.v. kijkwijzer) • Vergaderen middels coöperatieve werkvormen gericht op een thema • 2x per jaar m.b.v. LOVS gegevens, samen groepsplannen maken in wisselende samenstellingen 	Experimenteren met vergaderen middels coöperatieve werkvormen gericht op een thema Een aantal keer per jaar lessenstudie (m.b.v. kijkwijzer) Experimenteren met samen groepsplannen maken m.b.v. LOVS gegevens in wisselende samenstellingen	Evalueren van de actiepunten uit 2015-2016 en de doorgaande lijn vastleggen 2x per jaar m.b.v. LOVS gegevens, samen groepsplannen maken in wisselende samenstellingen												

**Ondertekening school en
visitatievoorzitter voor gezien**

naam	functie	handtekening	datum